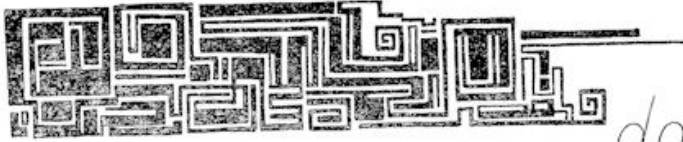

MANDSJOERIJE

door Bart in't Hout

East is east, and west is west... heeft de onlangs gestorven Engelse schrijver Rudyard Kipling eens gezegd, doch in het verre Oosten is zich met koortsachtige haast een nieuw Westen aan het ontwikkelen. Deze stelling klinkt misschien een weinig parodistisch, doch reizigers, die om de paar jaar Mandsjoerije bezoeken, hebben zich met eigen ogen kunnen overtuigen, hoeveel hier in enkele jaren tijds is veranderd. Niet in oostelijke betekenis, doch met het aangezicht pal, bijna uitdagend naar het westen gekeerd.

Het jaar 1931 was voor het gehele verre Oosten een keerpunt in de geschiedenis, in dat jaar had de verovering van Mandsjoerije door Japan plaats. Onmiddellijk werd door Japan op grote schaal de modernisering van de Chinese staat ter hand genomen.

Bijvoorbeeld: de havenstad Dairen had voor de Japanse penetratie ternauwernood betekenis als tremea tussen de zee en de Chinese Oosterspoorweg, die de stad met het achterland verbond. Een invasie van technici, kooplieden, bankiers is op de stad neergestreken en het een en ander doet denken aan de legendarische ontwikkeling van verschillende Westamerikaanse steden. Met Dairen begint de renovatie van de honderd vijftig duizend mijlen nieuw land, die Nippon, de twintigste eeuwse keizerrijkbouwers van het verre Oosten, aan hun invloed hebben onderworpen.

Als een heraldieke stad van de toekomst van het Oosten is Dairen noch Japans, noch

Chinees, doch een compositie van Oost en West, waarin het Westelijk accent kennelijk domineert. Dairen is niet alleen veel moderner dan Tokio of een andere Japanse stad, doch in veel opzichten vooruitstrevender.

Dairen is overladen met Japanse artikelen, die van hieruit hun weg vinden naar het Mandsjoerijse achterland. De Japanse toko's zijn opgetrokken in de stijl van de grote Westerse warenhuizen, kantoorgebouwen, bioscopen, openbare gebouwen zijn verzezen, grootser, moderner, van meer comfort voorzien dan elders in Europa of Amerika. Grote sportterreinen zijn aangelegd, zo eveneens publieke tuinen, die de grootte van een stadsdeel beslaan en waarin de bewoners van Dairen hun vrije dagen kunnen doorbrengen. Kilometers macadam-lint slingeren zich door de stad, Japanse trams en treinen regelen het vervoer, terwijl ook de goedkope Japanse taxi's voor het merendeel de inheemse ricksha's hebben verdrongen.

Waar vroeger de Japanse kimono een zeldzame dracht was, is zij thans overheersend in de straten van Dairen. Duizende Japanse kolonisten zijn reeds naar het continent overgestoken, doch daarover straks meer. Wanneer men Dairen verlaat om het binnenland in te trekken doet men dit met de nieuwe Azië-expressie, de Mandsjoerijse Flying Scotsman. De nieuwe Azië-expressie is een voorbeeld van modern treincomfort, zij brengt den reiziger in nauwelijks twaalf uren tijd naar het 624 mijlen verderop gelegen Harbin. De Japanners zijn zeer trots

op deze verbinding en zij worden warm van voldoening, wanneer men met hen er over spreekt.

Op weg naar Harbin passeert men Moekden, voorheen een schamel verlicht stadje, thans een toonbeeld van neon-illuminatie. De straten baden in electrisch licht, waarmee de Japanners al even kwistig omspringen als de Amerikanen en de Fransen in hun lichtstad. Honderden nieuwe auto's, Japanse kleine modellen, doorkruisen in Moekden de straten.

In de trein ontmoet men steeds kleine groepjes Japanse emigranten, die elkaar in enthousiaste bewoordingen verhalen van de Japanse triomfen of in een soort plechtige stilte luisteren naar hetgeen een Japanse militair te vertellen heeft, over Mandsjoerije, over Sowjet-Rusland. . . . Ook treft men groepjes Japanse studenten aan, die een rondreis maken om in Japan te kunnen vertellen van de economische welvaart van Heilungkiang, van de wonderstad Charbin. De algemene indruk, die de vreemdeling van Mandsjoerije verwerft, is er ene van groot optimisme. Alles is hier Japans geworden, van het bier tot de kleding, van de sigaretten tot de films. Ternauwernood denkt men nog aan de 28 millioen Chinezen, nu Manchus genaamd, van wie het land eigenlijk is. . . . Zo zorgvuldig mogelijk wordt getracht al het oude, dat aan vroeger herinnert, te vervangen door het nieuwe, dat niet Chinées is en niet Japans, doch met het aangezicht half naar het Oosten en half naar het Westen is gekeerd.

Want Mandsjoerije voor Japan betekent komt duidelijk tot uitdrukking in het aantal kolonisten, dat reeds naar Mandsjoerije is geëmigreerd. In April 1935 omvatte de Japanse kolonie in de stad Harbin dertig duizend mannen, vrouwen en kinderen. Sindsdien is het aantal waarschijnlijk reeds verdubbeld. Sinds 1932 is in Tsitsihar de Japanse bevolking vernegenvoudigd, in Hsinking zelfs verveertienvoudigd, in Kirin verzesvoudigd, zo eveneens in Manchouli en zo kunnen wij verder gaan met elke stad van enige betekenis. In geheel Mandsjoerije wonen stellig reeds meer dan 400.000 Japanners. Tezamen met de Koreanen overschrijdt het Japanse bevolkingscijfer wel reeds het eerste millioen. Na de verkoop van de Chinese Oosterspoorweg zijn de Russen, die in een getal van zo

goed als 24.000 is Mandsjoerije vertoefden, allen vertrokken.

In het gehele land heerst een koortsachtige activiteit, die voor den vreemdeling wel schrill contrasteert met de depressie in de Westerse landen.

Een bedrag van 3 millioen yen is bijvoorbeeld dit jaar beschikbaar gesteld voor hotelbouw. Dit lijkt een groot bedrag, doch het is klein in verhouding tot bedragen, die voor andere doeleinden zijn besteed. Het Japanse Kwantung legerhoofdkwartier in Hsinking, een bewonderenswaardige nabootsing van het beroemde Osiraka-kasteel, heeft 8 millioen yen gekost. Niet ver van dit kasteel schittert het witte paleis van den Japansen ambassadeur. Het Mandsjoekuo staatsbankgebouw heeft 6 millioen yen gekost. Een gigantisch telefoon- en telegraafkantoor, waarin 1000 employé's werk vinden, is in het hartje van de hoofdstad verzezen. In het Noorden van Hsinking lijkt het den vreemdeling toe alsof er een nieuwe stad is gebouwd. Meer dan 50.000 Japanners hebben aan de voltooiing hiervan gewerkt, meer dan 40.000.000 yen werd alleen in 1933 voor deze nieuwbouw geïnvesteed.

De verbindingen, de Mandsjoerijse spoorwegen, zijn thans alle verenigd onder de auspiciën van de Zuid-Mandsjoerijse Spoorwegmaatschappij. Sinds 1932 is het spoorwegnet in Mandsjoerije verlengd met 1500 kilometer, waaronder inbegrepen drie nieuwe strategische verbindingen met de Siberische grens, de Mongoolse grens en met Jehol.

Wegen zijn aangelegd naar alle punten van betekenis, 6000 km. geschikt voor motorverkeer zijn in gebruik genomen, moderne autobussen onderhouden het verkeer tussen de kleinere plaatsen.

Vliegtuigen zoemen door de lucht, telegraaf en telefoon verbinden alle grenzen van de veertien nieuwe provincies, waarin Mandsjoerije en Jehol zijn verdeeld.

En dit alles, dit gigantische ontginningswerk is het werk van de staat Japan.

Spoorwegen, luchtverkeer, telegraaf, telefoon, loterijen, kolen, ijzer, koper, lood, opium, sigaretten, alles is staatsmonopolie, hetzij de jure of de facto. En de staatsmacht berust in de handen van de militairen, die uiteindelijk alles in Mandsjoerije te zeggen hebben.

WIE GOED DOET.....

'k Heb 't vaders dikkels horen vertellen. Hij wist 'n minnigte verhalen van Harm van de Merwe, den schoenepik die gelijk doods-bidder was.

Harm vertelde eens: Jonges, as-ie wat goes doet, kin je d'r altijd zegen op wachten.

'n Keer komt er 'n meissie bij me met 'n paar kepotte schoenen. Of 'k die nog kon opflikken.

'k Zag derekt dat 't niet en kon en 'k zeg: Nee keind, zeg ik, dat kin niet meer.

Effies d'rnae komt ze terug.

Van de Merwe, zeit ze (en toen kon je horen dat Harm loog, want niemand noemde 'm ooit zo, en de meesten wisten amper dat-ie zo hietende), Van de Merwe zeit ze, poe vraagt of-ie 't nog 'ns een keer wil perberen. 'k Kin d'r niet meer mee op 't derp kommen en m'n moeder heb geen centen voor nieuwe.

Nou, d'r stonge juist 'n paar nieuwe schoenen in 't kezien, ze waere net af. En 'k zei: Daer zus, die mag jij. Ze pasten netuurlijk persies, je mot rekenen, alles wordt bestuurd hoor, ze zaten zo glad als 'n glis.

't Meissie me bedanken. En d'r moeder me bedanken en schreeuwen dat 't vrommes dee.

En den andere week, daer had je de zegen al: twee rijke dooien.

(Krimpenerwaards).

HIER PORT MEN

Het nieuwe Turkse spoorwegtraject Sivas—Erzeroem zal reeds in 1939 gereed zijn, wat een jaar eerder is dan men oorspronkelijk van plan was.

Het is niet erg, dat de hoogmoedigheid soms in een karos rijdt, maar dat hij soms de edelmoedigheid met modder bespat, dat is ergerlijk.

In dit schema van staatsmonopolies is vanzelfsprekend van open deurpolitiek geen sprake meer. Vandaar dat er moeilijkheden gaande zijn met de Standard Oil Cy., de Texas en de A.P.C. die in Mandsjoerije grote oliebelangen hebben.

En de Manchus zelf, hoe staan zij tegenover het Japanse bewind? Het is moeilijk om een Chinees aan het praten te krijgen, zij halen de schouders op en zwijgen.

Is hun lot, sinds de komst van de Japanners, er op verbeterd? In de steden zeker niet. Het is daar alles Japans wat de klok slaat en de Chinezen hebben het toekijken. Mogen zij meewerken, dan krijgen zij beduidend minder dan de Japanners. Voor de kleine Chinese winkeliers is het misschien iets beter geworden, doordat de Japanners de concurrentie hebben verboden en eenheidsprijzen hebben bepaald.

Op het platteland profiteren de boeren wel van de betere afzetgebieden voor hun producten, tevens kunnen ze gebruik maken van de boerenleenbanken, die hen tot een bepaald bedrag crediet toestaan om met behulp hiervan de productie op te voeren.

Wat de belastingen betreft, hiermede is het ook beter gesteld dan vroeger. Deze wordt thans regelmatig geïnd en niet, wanneer een generaal om geld verlegen zit....

— Ik geloof, zo zei mijn zegsman, dat de boeren, wat zij ook tegen hebben op de Japanners, niet graag de oude toestand terug zouden willen. Die aanhoudende burgeroorlogen hebben hen aan de bedelstaf gebracht, om nog maar te zwijgen van de roversbenden, die het land afstroopten en alles brandschatten, wat onder hun bereik kwam. Thans heerst er tenminste rust en orde, hetgeen zij ook wel iets waard achten.

In het buitenland had men verwacht, dat het Japanse gouvernement het gebruik van opium, 't grootste Chinese kwaad, zou verbieden. Dit is evenwel niet gebeurd. Wel heeft zij de opium en andere narcotische middelen zwaar belast en deze maatregel is met weinig sympathie door de Chinezen ontvangen.

Voorts komen de Chinezen dikwijls in botsing met de strenge wetten, die de Japanners op orde en tucht hebben gesteld. De Chinezen, een bij uitstek individueel volk, houden er van om hun onderlinge geschillen zelf te berechten, zonder hierin de overheid te kennen. Is een Chinees beledigd of bedrogen of bestolen, dan loopt hij niet naar den kadi, doch hij is zijn eigen rechter en de bedrieger, de dief of de lomperd krijgt de straf, die hem, volgens den beledigde, toekomt. Zo worden ernstige vergripen, zoals verraad, onverbiddelijk met de dood bestraft. Het ene ogenblik loopt het slachtoffer nog in een drukke straat, dan klinkt een schot en hij zakt, dodelijk gewond, op de knieën. De Japanse ordedienaren proberen hiertegen met alle kracht op te treden, doch aanvankelijk met nog weinig succes. De Chinezen hebben dezelfde fatalistische lankmoedigheid als de Japanners.

Zij kunnen zwijgen, tot de dood er op volgt en zij kunnen 190

sterven, zonder een woord om genade of recht..... Het is nog moeilijk te zeggen wat uiteindelijk de uitslag zal zijn van het avontuur in Manchuko. De Japanse emigratie staat nog pas in het beginstadium. De Japanse emigranten behoren nog hoofdzakelijk tot de burgerlijke middenklasse, kleine zakenlieden vooral. Aan de arbeiders, wier overtocht door de staat ter hand zou moeten worden genomen, is men „im groszen und ganzen“ nog niet toe. Zij zullen emigreren, naargelang hun werkzaamheid in Mandsjoerijse bedrijven wordt vereist. In Japan verwacht men, dat de middenstand in Mandsjoerije de weg zal banen voor de arbeiders en de emigratie langs natuurlijke weg, zich regelend naar vraag en behoefte, zal plaats hebben.

De kapitalisten brengen zoveel kapitaal naar Mandsjoerije, dat men van een kapitaalvlucht zou kunnen spreken, indien het niet het eigen land ten goede kwam. Sinds 1931 is in Mandsjoerijse ondernemingen een bedrag van 1.000.000.000 yen geïnvesteerd, met de financiering van de zuidelijke Mandsjoerijse Spoorwegonderneming tezamen overschrijdt het bedrag de 4.000.000.000 yen. De Japanse kapitalisten schijnen veel vertrouwen te hebben in de toekomst van Mandsjoerije, want de laatste lening ten dienste van dit land bleek niet minder dan zes maal overschreven. Honderden nieuwe Japanse firma's zijn in Mandsjoerije gevormd, meer dan 12000 nieuwe Japanse patenten zijn in Hsinking geregistreerd.

De tegenstand, die Japan aanvankelijk van China onderzond, is nu ook zo goed als gebroken. Manchukuo is zelfs de jure door Nanking erkend. Het afgelopen jaar kocht Mandsjoerije voor 400.000.000 yen Japanse producten, in 1932 was de uitvoer naar Manchukuo nog geen tiende van dit bedrag.

Ogenschijnlijk heeft Japan dus veel verdiend, doch alles verzinkt in de stroom, die het Japanse militarisme voor zich opeist. Vandaar komt het streven van bepaalde Japanse groepen om de legeruitgaven te beperken. Doch zodra wordt een poging in die richting gedaan, of er klinken schoten en er vallen slachtoffers.

Wat het militarisme van Japan eist bewijst duidelijk het volgende. Van het totale budget is niet minder dan 47% oftewel meer dan 2.000.000.000 yen bestemd voor militaire doeleinden. Dus bijna de helft van de belastingopbrengst gaat heen aan leger, vloot en luchtmacht....

Zolang de militaire dictatuur in Japan aan het bewind blijft is er geen schijn van kans, dat deze uitgaven zullen worden beperkt en blijft ontegenzeggelijk „het gele gevaar“ aan de orde van de dag. Doch dit „gevaar“ zal m.i. niet acuut worden zolang de Japanners en de Chinezen niet hand in hand zullen gaan of dat de Japanners niet de hegemonie verwerven van het gehele verre Oosten. Op het laatstgenoemde bestaat meer kans dan op het eerste, doch heel veel zal er voor de toekomst van afhangen hoe de geschillen tussen Japan en Sowjet-Rusland tot een oplossing zullen worden gebracht....

Het grootste orgel der wereld zal in de St. Georgezaal te Londen gebouwd worden. Het krijgt 2000 pijpen, waarvan de grootste 9 m. en de kleinste 2 cm. lang is.

In al het zeewater ter wereld bevindt zich ± 20.000.000 km.³ opgelost zout. Indien geheel Europa met deze hoeveelheid zout werd bedekt, zou er een zoutlaag van 2 km. dikte over geheel Europa kunnen worden uitgespreid.

In de Verenigde Staten zijn in de afgelopen drie jaren 1200 misdadigers door de politie neergeschoten. De kosten van de voortdurende strijd tegen de misdaad bedragen in Amerika jaarlijks 1 milliard.

De totale activiteit van de menselijke spierkracht over de gehele wereld per jaar komt ongeveer overeen met 110 duizend miljoen paardekrachten.

De productie van elektrische energie in Engeland is sedert 1929 met 70 procent toegenomen. De wereldproductie nam slechts met 20 procent toe.

Het idee van taxi-meter stamt uit China, waar in de tijd van de Tschin-dynastie reeds de koeliewagentjes voorzien waren van een inrichting, die aangaf hoeveel geld men verreden had. Deze wagentjes hadden een bel, waarop met een houten hamertje geslagen werd wanneer deze een Li, dat is een afstand van ongeveer 575 meter, hadden afgelegd. Op welke manier echter het mechaniek werkte vertelt de overlevering niet.

In Amerika worden om temperaturen onder nul te bereiken in plaats van ijsblokken kleine vaten gebruikt met een zoutoplossing, welke oplossing bij -21° Celsius smelt.

